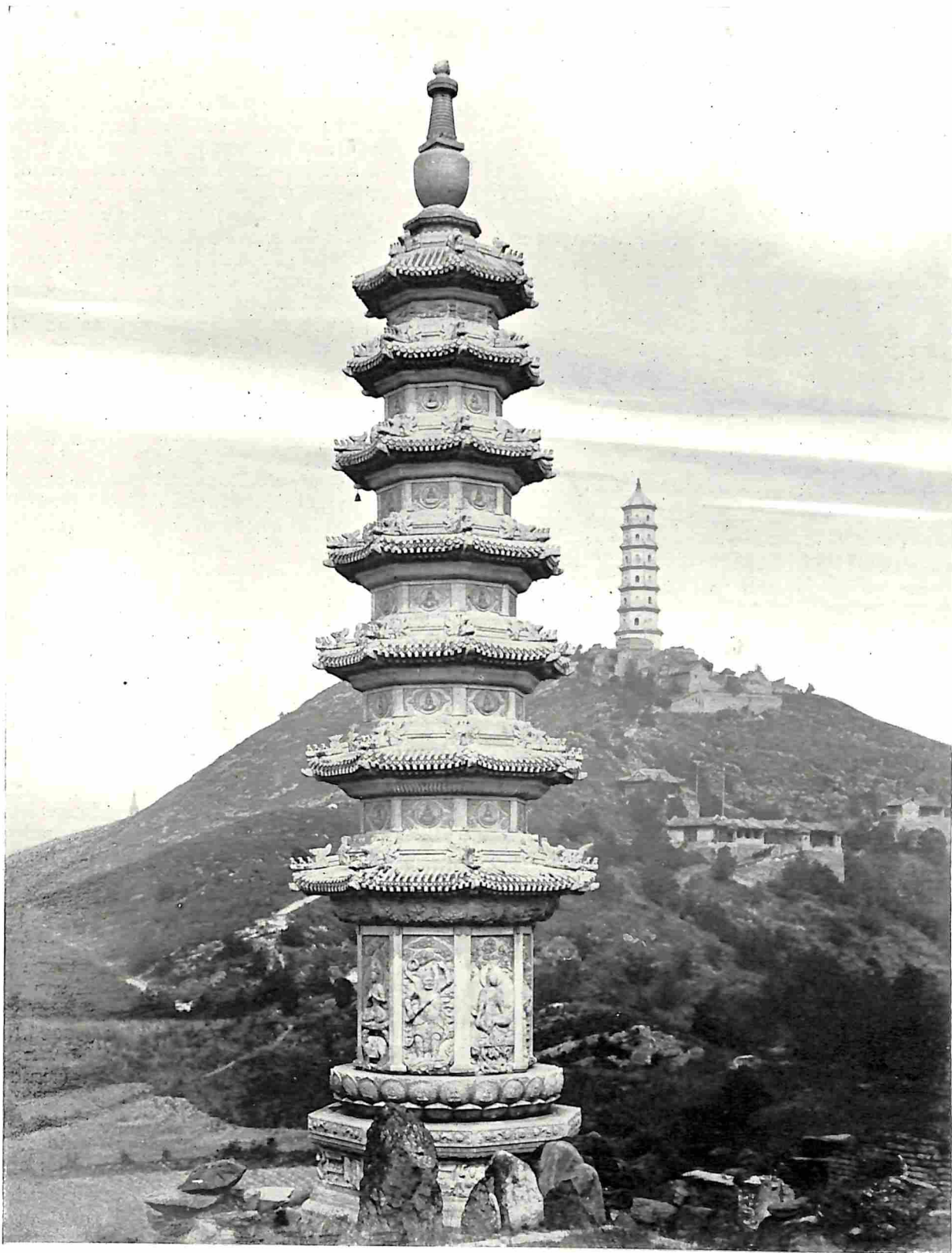

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 20.

ZATERDAG 17 MEI 1924.

DE BERG DER BITTERSTEENBRON BIJ PEKING.
MARMEREN PAGODE, GEWIJD AAN DEN BESCHERMENDEL DER BRON.
OP DEN ACHTERGROND DE HOOFDPAGODE OP DEN TOP.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE AMERIKAAN, DOOR J. VAN DER VEEN (4)	BLZ. 230
ONTVANGEN BOEKEN	231
VOLENDAM EN DE HARINGVANGST, DOOR R. H. HERWIG, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 232—235
ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN (8), (SLOT) DOOR L. VERWEY	BLZ. 234
DE POORT DER VOORMALIGE INFIRMERIE TE HAARLEM, DOOR S., GEÏLLUSTREERD	236
DE BERG DER BITTERSTEENBRON BIJ PEKING, DOOR MR. W. J. VAN ES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 229 EN 236
POPULIEREN, DOOR A. M., GEÏLLUSTREERD	238 EN 239
DE GEHEIMZIMNIGE DOOD VAN MR. SERLES (20) DOOR W. B. M. FERGUSON	BLZ. 238
BERKEN EN HEI AAN DEN ZIJNGANG VAN MARIËNDAAL BIJ ARNHEM, ILLUSTRATIE	240
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toeroeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE AMERIKAAN

4)

door

J. VAN DER VEEN.

V. MARIE.

DEN volgenden middag stapte hij uit den sneltrein aan het station dat een uurtje verwijderd lag van het dorp Roordwerd. Hij zag om zich heen, daar lagen weer die sappige weiden, daar herkende hij het bochtige kanaal met de lage huisjes aan den overkant en de ranke draaibruggesjes, die er heen leidden. Gretig vorschte zijn blik naar alles wat hem van vroeger bekend was, telkens zag hij iets nieuws, en warm stegen de herinneringen aan de gelukkige jaren van zijn jeugd in hem op. ☼ Hij had geen lust, in het bedompt trammetje heen en weer geschud te worden, hij volgde in opgewekte stemming den weg, die hem voerde langs rustige massieve boerenhuizen met hoge pannendaken en gezellige schaduwhoekjes in de onmiddellijke nabijheid, waar groenbemoste iepenstammen droomerig stonden langs een donker slootkantje. Onwillekeurig vergeleek hij die woningen met de simpele, gladde houten boerenhuizen op de prairie. Het was het verschil tusschen het oude, rustige en gemoedelijke, en het nieuwe, dat slechts in stand gehouden werd door een onophoudelijke ontplooiing van de meest rusteloze energie. ☼ Na een half uurtje verliet hij den grooten weg en ging verder langs het schilderachtige binnenpad. Hoe verder hij kwam, hoe meer de herinneringen uit zijn jeugd hem bestormden. Tusschen de hoogere stammetjes van iepen en populieren stond het hakhout overal aan weerskanten van den weg. Telkens als een boschje eindigde, gaf een open plek een ruim uitzicht over een weide met weldoorvoede koeien, die droomerig in het gras lagen, of doodstil stonden te herkauwen, hun kop iets naar beneden. Daar lag dan telkens over een ondiepe sloot een vondertje, een smalle plank met een ruwhouten leuning. Het was alles bekend en het gaf hem alles een nieuwe en groote vreugde. ☼ Temidden van al deze indrukken vergat hij

geen oogenblik, waarvoor hij hier kwam. Sterker en sterker kwamen de herinneringen aan Marie naar boven, en sterker en sterker werd zijn overtuiging, dat hij haar terug zou winnen. Ze hadden elkander hier liefgehad in de gulden dagen van hun jeugd, hij zou haar dwingen daaraan te denken, hij zou haar weer winnen, zooals hij haar vroeger gewonnen had. ☼ Toen zag hij plotseling, tusschen de struiken door, in de verte op een vonder een vrouwefiguur. Ze droeg een wit japonnetje. Haar armen, slechts halverwege bedekt door de dunne mouwen, lagen op de leuning, en droomend keek ze in het donkere water. ☼ Zijn hart sloeg luider, hij herkende haar terstond en in dat oogenblik was het hem, of de oude verhouding tusschen hen beiden als met tooverslag was hersteld. Hij was weer de sterke, overmoedige jongen, die het bekoorlijke meisje deed deelen in zijn daden en gedachten. Hij voelde zich geestelijk de sterkste, de zekerheid der overwinning overheerschte alle andere overwegingen. ☼ Het meisje, dat daar stil stond te droomen, onderging een vreemde sensatie. Het was of een vreemde macht, sterker dan haar wil, haar terug voerde naar den tijd, toen ze op deze plek afscheid had genomen van den vriend, dien ze thans in een ver land waande. Alles wat in den laatsten tijd was gebeurd, vervaagde, ze was weer het vroolijk lachende kind, dat slechts zonnige gedachten had en geen verdriet kende. In haar herinnering stond ze weer op deze plek, hij legde weer zijn arm om haar heen en kustte haar op den mond. ☼ Onwillekeurig zag ze op, ze ontmoette zijn stralenden blik en ze wist niet meer, wat droom was en wat werkelijkheid. Haar gelaat weerspiegelde de gedachten, die nog pas haar vervulden. Met een teedere beweging, die geen verzet mogelijk maakte, nam hij haar in zijn arm, haar hoofd rustte op zijn schouder en hij kustte haar, zooals hij haar zes jaar geleden gekust had. ☼ In de lange winternachten van het Noordwesten had hij zich dit oogenblik voorgesteld en het omgeweven met een stralenkrans van geluk, maar nu hij het op deze wijze doorleefde, was het sterker en mooier, dan hij het zich ooit had kunnen denken, het vergoedde hem in een paar seconden alle moeite en alle verlangen van de jaren, die voorbij waren. . . . ☼ Maar plotseling veranderde de uitdrukking van haar gelaat, hij voelde, hoe de onbegrensde overgave in haar slanke figuur verdween, en hoe een schok door haar leden voer. „O neen”, stamelde ze verward, „Caspar, dat kan niet, dat mag niet, vergeef me. . . . ik vergat. . . .” ☼ Toen stond ze recht tegenover hem en hij zag, dat ze veranderd was. Het ronde van haar wangen was verdwenen, en ook de vroolijke trek om haar mond. Haar grijze oogen waren minder beweeglijk en een scherpe trek in haar gelaat gaf haar iets van een volwassen vrouw, wat het jonge meisje had gemist. Maar meer dan die kleine veranderingen trof hem in haar heele houding een zelfbewustheid, de uitdrukking van een sterk karakter, dat hem een oogenblik verwarde. „Marie”, zei hij en hij zag haar flink in de oogen, „ik kom de belofte inlossen, die je me zes jaar geleden op deze plek gegeven hebt.” „Stil”, antwoordde ze, terwijl ze zijn blik rustig verdroeg, „je spreekt nog met dezelfde beslistheid van vroeger. En ook je optreden draagt nog eenigszins de sporen van die beslistheid,” voegde ze er ondeugend aan toe. „Ik was blij, je weer te zien, maar je hebt me heusch verrast. Intusschen heb ik geen spijt, dat ik mijn ouden vriend met een kus welkom heb geheeten, als je er maar geen verkeerde conclusies uit trekt.” ☼ Met een pijnlijk verrassing voelde Caspar, hoe ze zijn vraag en zijn optreden beide met een rustige scherts ontweek. „Vergeef me”, begon hij opnieuw, „maar mijn beslistheid vindt zijn motief in de verhouding, die bij mijn vertrek tusschen ons bestond en die door onze briefwisseling is voortgezet. Heb ik niet meer dezelfde rechten dan nu. We zijn beide veranderd. Ik heb je toch geschreven?” Een oogenblik weifelde ze. . . . „Maar het is beter, geen onzekerheid tusschen ons te laten bestaan. Sedert een week ben ik verloofd.” „Met Theo van Holst?” Hij trachtte kalm te spreken, maar het klonk als een wanhoopskreet. ☼ Verrast keek ze hem aan. „Dus je wist. . . .?” „Maar dat kan niet,” viel hij haar in de rede, „we waren toch zoo hier gekomen alleen om jou. Je moet die verloving ongedaan legde haar hand kalmevend op zijn arm. Dat was al weer een beweging die hij nooit van haar gekend had. „Ik kan

je niet zeggen, hoe het me spijt, dat ik je verdriet moet doen, maar je moet je hierbij neerleggen. Ik had het recht, te doen, wat ik deed. Nimmer heb ik je een duidelijk uitgesproken belofte gegeven." ☼ Wat ze zei, drong maar half tot hem door. Hij voelde alleen den beslist toon van haar woorden. „Theo wist, dat ik jou als mijn verloofde beschouwde. Het is laag, zich op die manier tusschen ons in te dringen." „Hij heeft zich niet ingedrongen," zei ze gekwetst, toen vroeg ze met haar rustige stem: „Had Theo zooveel reden, om zijn eigen gevoelens op te offeren aan jouw vermeende rechten?" ☼ Caspar voelde de terechtwijzing. „Zes jaar lang heeft de gedachte aan jou me niet verlaten; bij alles, wat ik bereikte, bij alles wat ik doorleefde, bleef mijn liefde voor jou dezelfde", pleitte hij hartstochtelijk. ☼ Ze was zichtbaar ontroerd, en haar antwoord klonk zacht: „In den moeilijksten tijd van mijn leven heeft Theo al mijn zorgen gedeeld en mij en de mijnen bijgestaan, zooveel hij kon." Het gaf hem een gevoel van wanhoop, dat ze op al zijn woorden een antwoord had. „Ik heb je al dien tijd vereerd, ik heb nooit naar een andere vrouw gekeken, ik heb je zelfs verdedigd tegenover Theo." „Stil," zei ze, „spreek geen kwaad van hem." ☼ Op de boot, waarmee ze samen naar Amerika waren gegaan, had Theo een niet zeer onschuldige liaison aangeknoopt. Caspar had zijn afkeuring daarover niet kunnen verbergen. Op dit oogenblik zag hij weer den smalenden glimlach, waarmee Theo hem geantwoord had: „Jij denkt, dat alle vrouwen engelen zijn. Wees toch niet zoo dwaas, hoe kun je over vrouwen oordeelen, als je haar niet door omgang nader leert kennen?" En deze man werd thans verdedigd door het meisje, dat hij boven alles liefhad. ☼ Weer klonk haar rustige stem: „Het is misschien hard voor je, dat het juist Theo moet zijn. Ik weet wat er tusschen jullie gebeurd is, toen Theo een beroep deed op je grootmoedigheid. Maar hij draagt je geen kwaad hart toe. Je was volkomen in je recht, zei hij. Zaken zijn nu eenmaal zaken, en in zaken kan geen consideratie bestaan." ☼ Caspar was stil geworden. „Maar zijn je gevoelens voor mij dan zoo veranderd?" vroeg hij. „Soms denk ik, dat ze in 't geheel niet veranderd zijn. Ik heb van je gehouden, vroeger, toen je met me ging wandelen, toen we heele dagen op de fiets heen en weer trokken, toen we zeilden op de meren, toen . . . toen ik nog een kind was. Als ik aan dien tijd terug denk, aan dien zonnigen, vroolijken tijd, is het me, of jij onafscheidelijk verbonden bent aan mijn zorgeloze jeugd. Maar dan is het me, of in mijn heele bestaan, in onze genietingen en onze vreugden, iets egoïstisch is geweest, en iets oppervlakkigs, en alsof dat ook was in onze gevoelens voor elkaar. Als de wereld zoo voor me gebleven was, misschien waren mijn gevoelens voor jou dan even sterk, even levend gebleven. Maar langzamerhand is mijn levensbeschouwing veranderd, en het is me thans of de gevoelens uit die dagen niet meer passen in mijn tegenwoordig bestaan. Ik koester ze nog als een mooie herinnering, maar ze zijn me een herinnering geworden, iets wat voorbij is, iets onwezenlijks." ☼ Langzaam waren ze naast elkaar voortgewandeld en ze sprak verder op vertrouwelijk toon, als tegen een oud vriend. „Wat is er in die jaren al niet gebeurd! Eerst is moeder gaan sukkelen, toen werd de gezondheid van vader minder. Hij was genoodzaakt, zich grootendeels uit de zaken terug te trekken en de leiding in hoofdzaak aan Dirk over te laten. Het was een waagstuk, want Dirk was jong en te weinig ernstig voor zoo'n zware taak, doch nadat hij getrouwd was, heeft hij zijn best gedaan. Maar al spoedig bleek het noodig, dat vader zich weer met de leiding moest gaan bemoeien. Het ging ten koste van zijn gezondheid en toen hij bemerkte, dat het alles niets hielp, heeft hij zware en moeilijke tijden doorgemaakt. Het was, of het noodlot zijn hand op ons had gelegd. Alles spande tegen ons samen, de slagen volgden elkaar op, en achterna geloof ik, dat we wat te veel de schuld gegeven hebben aan Dirks onervarenheid en Ida's lichtzinnigheid." ☼ Caspar dacht aan het waardige tweetal, dat hij in den restauratiewagen ontmoet had en hij was overtuigd, dat hun schuld aan de ineenstorting grooter was dan Marie geloofde. „Toen is Dirk vertrokken. Dat is nu drie maanden geleden en daarna zijn moeilijke dagen gevolgd. Ik begrijp nog niet, hoe we door al die ellende heen gekomen zijn, maar nadat alles geregeld was en vader zich geheel los had gemaakt van de zaak, bleef ons niets anders over, dan heel bescheiden te gaan leven in het eenvoudige huisje dat we thans bewonen. In al die donkere dagen was er maar één lichtpunt, en dat was. . . ." Ze zweeg

ineens, alsof ze niet verder durfde spreken. „Dat was Theo", zei Caspar toonloos. ☼ Ze keek hem snel aan en ging toen weer door: „Dat was Theo. Jullie hebt elkander nooit volkomen kunnen begrijpen, jullie bent ook zoo verschillend. Zooals jij behoort bij den zorgeloozen tijd van mijn jeugd, zoo behoort Theo bij den tijd, toen wij allen, vader, moeder en ik, behoefte hadden aan krachtige hulp en steun." ☼ Ze zweeg even en het was Caspar, alsof in dezen zin voor hem een vernietigende vergelijking lag. „Theo had met Dirk kennis gemaakt, zoodoende kwam hij in ons gezin. Hij oefende op Dirk een goeden invloed uit, maar hij kon niet verhoeden, dat . . . dat het toch verkeerd ging. In de dagen, die volgden, hebben we samen alle leed doorworsteld. Later heb ik begrepen met wat een onwankelbare trouw, met wat een onverstoortbaar geduld Theo ons terzijde stond. Later . . . dat was, toen alles voorbij was, toen ik begreep, dat met de groote verandering in ons bestaan, een groote verandering in mijn wereldbeschouwing was gekomen . . . en een groote verandering in mijn gevoelens. Toen Theo mij vroeg, was er niets meer te vragen, de toestand was slechts te aanvaarden, zooals hij was, Theo was één met ons geworden. Theo had zich voor altijd in mijn bestaan ingeleefd." ☼ Ze wachtte, alsof ze uitgesproken had, en Caspar begreep, dat het spreken over zijn rechten een wan-klang zou zijn. Toen vervolgde ze: „Ik heb je geschreven, eerst den brief, dien je van me ontvangen hebt, en een paar weken later een anderen, waarin ik je volkomen op de hoogte bracht." „Toen die aankwam, was ik reeds op weg naar hier," zei Caspar, „ik begrijp alles, ik geloof, dat ik niets tegen dit alles in kan brengen. Maar één vraag moet je me nog beantwoorden, en daarna zal ik niets meer vragen. Heb je Theo lief?" ☼ Hij keek haar onderzoekend aan, maar haar gelaat stond volmaakt rustig, en haar stem was klaar en vast, toen ze het antwoord gaf: „Ja, ik heb hem lief." ☼ Haar woorden, maar nog meer de klank van haar stem, doodden zijn laatste hoop. Toen dacht hij aan het oogenblik, dat Theo als smeekeling voor hem gestaan had en afgewezen was. Hij wist thans dat Theo volledig en eervol gewroken was. Hij boog het hoofd. Hij had gespeeld en verloren. Liefde was liefde, en in liefde bestond geen consideratie. . . .

☼ Aan het begin van de dorpsstraat, die zoo gezellig voor hen lag met haar rij groene linden, bleef Caspar staan. „Vaarwel", zei hij, „ik neem hier afscheid van je, ik hoop, dat je gelukkig moogt worden." ☼ Ze zagen elkander aan en voelden, dat dit oogenblik voor beiden droefheid was. In haar hart was geen oogenblik twijfel, maar ze nam thans afscheid van den droom van haar jeugd en ze wist, dat in de vereering van Caspar een romantisch element school, dat haar met een vreemde ontroering aangreep. Ze reikte hem de hand en liet die een oogenblik in de zijne, toen zei ze enkel: „Vaarwel!" ze wendde zich om en liep met haastige schreden het dorp in.

(Wordt vervolgd).

Ontvangen boeken.

„Onze zangvogels", een uitgave van de N. V. Sluis' Pluimvee- en Vogelvoederfabrieken, is in uitvoering en vorm gelijk aan „Succesvol kippenhouden"; dit vogelboekje is speciaal gewijd aan kanaries, inlandsche zaad- en insectenetende vogels, papegaaien, parkieten en tropische zaadetende vogels. Ook hierin worden allerlei nuttige wenken gegeven, terwijl vele afbeeldingen in kleuren van de bovengenoemde vogels zijn opgenomen. De uitgeefster is bereid voor onderwijsdoeleinden aan scholen een exemplaar van deze boekjes gratis te doen toekomen.

De uitgevers-Maatsch. „Kosmos" te Amsterdam en v. h. fa. W. van Gorcum te Assen zond ons van hare uitgave „Weten en kunnen", afdeling Plant- Bloem- en Vrucht, onder leiding van J. F. Ch. Dix No. 98 (Onze schoone heesters, door H. Stienstra) no 110 (Gladiolus of Zwaardlelies, door J. F. Ch. Dix) en no 111 (Landmeten en Waterpassen, door G. Bleeker). Van dezelfde firma ontvingen wij van de uitgave „Weten en kunnen", afdeling Klein Veeteelt onder leiding van C. S. Th. van Gink, No. 84 (Kunstmatig broeden en opfokken van pluimvee, door P. Sweers), 102 (De krielhoenderrassen, door C. S. Th. van Gink), 105 (De tamme eendenrassen, door C. S. Th. van Gink) en 106 (Krielhoenders, door H. L. A. v. d. Horst).

Foto R. H. Herwig.

HUIS TOE.

VOLENDAM EN DE HARINGVANGST.

HET is een slechte winter geweest voor de meeste bewoners van het typische dorpje, dat daar zoo aardig langs den Zuiderzeedijk ligt. Drie maanden lag de zee dicht, en drie lange maanden dus was er voor de visschers zoo goed als niets te verdienen. Daarbij was het den vorigen herfst ook reeds misère. Begin April scheen eensklaps een gouden tijd aangebroken. De haring vertoonde zich niet alleen in grooten getale in de Zuiderzee maar bracht ook flinke prijzen op. ☼ De voorjaarsvisch, nog niet hom- of kuitziek, komt in de lente de Zuiderzee binnen dan geel- of geelwit. De jonge vischjes ontwikkelen zich in genoemde binnenzee om als halfwas de Noordzee op te zoeken. ☼ De voorjaarsvangst is de belangrijkste. Echter niet altijd verschijnt de haring in zoo groot getal als dit jaar. En meer dan eens is beweerd, dat de slechte toestand van de Zuiderzeevisscherij te wijten was aan het gebruik van den wonderkuil, door de ontvreden belanghebbenden liefst moordkuil genoemd, waarvan vele visschers de mindere vischrijksdom het gevolg zou zijn. ☼ ☼ Die kuilvisscherij vooral door de Volendammers uitgeoefend, heeft al heel wat pennen en tongen in beweging gebracht. Ook in de Staten-Generaal kwam de kwestie meer dan eens ter sprake. Men onderscheidt *kwakkuil*, *dwarsskuil* en *wonderkuil*. Een *kuil* is een net met vierkanten mond, kegelvormig toeloozend en eindigend in het *aatje*, dat fijne mazen heeft. De wonderkuil wordt gespannen tusschen twee snelzeilende botters om op die manier de vlotte voorjaarsvisch te verschalken. Een flinke bries is voor deze manier van visschen dan ook noodig. Door de groote snelheid en de daardoor ontstane zuiging wordt alles wat voor den mond van het net komt naar binnen gezogen en naar het aatje gestuwd.

Zooals we zagen, zijn de mazen reeds fijn, door den druk van het water worden ze nog kleiner, zoodat dan ook ongeveer *alles* in het net blijft. De wonderkuil sleept even boven den bodem der zee langs en beschadigt dus de daar verblijf houdende platvisschen, zooals bot en schol, niet. Veel zoogenaamd „nest” — zeer kleine vischjes — worden echter meegevoerd en voor een klein prijsje als eendenvoer verkocht. ☼ In het jaar 1905 werd door een paar leden van de Zuiderzee-expeditie met den wonderkuil een proef genomen. In twee trekken werden omstreeks 80.000 stuks visch opgehaald, waarbij slechts een 600 stuks eetbare visch was. Die proef zou dus — zou men zoo zeggen — afdoende de vernielende werking van den moordkuil demonstreeren. ☼ De Volendammer, die zich altijd goed heeft bevonden bij het gebruik van zijn „kule”, gooit echter de schuld op den „zegen”, d.i. een net van ongeveer 200 M. lengte, dat om een school vischen gelegd wordt en vervolgens naar land getrokken. „Och meneer”, verklaarde ons een stoere Volendammer, „op die manier krijgen ze soms botters, zelfs tjalken vol. Die dingen moorden de visch uit!” ☼ Waarom dan niet ieder met den zegen of den wonderkuil vischt? Een zegen kost tegenwoordig al gemakkelijk een / 2000 à / 3000 en valt dus lang niet onder het bereik van elken visscher. En voor het vischen met den wonderkuil heeft men scherp zeilende vaartuigen noodig met flink geoefende bemanning. De kans op nettenschade is bij deze laatste visscherij lang zoo groot niet als bij het vischen met „staand” want. ’t Is bij de laatste manier meer dan eens gebeurd, dat een visscher in één nacht al zijn netten verspeelde. ☼ De visschers onderling zullen het er wel nooit over eens worden, waaraan de achteruitgang te wijten is. Daarvoor is er te veel eigenbelang in het spel. Maar ook de geleerde heeren verschillen van meening. Als de vischrijksdom werkelijk zou verminderen door groote vernietiging van nest, waaraan zijn dan de tijden van vischovervloed als b.v. dit

Foto R. H. Herwig.

DE HAVEN VAN VOLENDAM OP DEN ZATERDAG VOOR PASCHEN.
 ALLE BOTTERS ZIJN BINNEN, DE BEMANNING IS AAN WAL. SLECHTS EEN PAAR KLEINE VOLENDAMMERTJES
 HOUDEN INSPECTIE.

voorjaar te danken? Kunnen er ook andere oorzaken zijn? Het afwisselend zoutgehalte der Zuiderzee, in verband met de voortdurend schommelende diepte, is oorzaak van een bijzonder geringen plantengroei, waarvan weer het gevolg is het ontbreken van de noodige hoeveelheid microscopisch kleine dieren, die met de plantenorganismen te zamen het plankton vormen, waarvan de vischlarven moeten leven. Prof. Hugo de Vries zegt van dit plankton: „De bovenste lagen van het water onzer zeeën moet men zich bevolkt denken met een onnoemlijk aantal uiterst kleine levende wezens, waarvan velen zelfs microscopisch klein en voor het ongewapend oog onzichtbaar zijn, terwijl de andere niet veel grooter zijn dan zóó, dat zij juist nog even gezien kunnen worden. ☒ Deze zwevende kleine wereld, die tot een diepte van verscheidene meters onder de oppervlakte gaat, zoover als het licht en de zuurstof en het koolzuur der lucht nog ruimschoots kunnen binnendringen, is het plankton. Het bestaat deels uit plantjes, deels uit diertjes, van zeer eenvoudigen vorm. In het plankton vormen de microscopische wiertjes niet allen het voedsel van alle dieren daarin, maar tevens voor nagenoeg het geheele leven in zee, met uitzondering van de kust. Natuurlijk niet rechtstreeks, maar middellijk. De wieren behooren tot een klein aantal typen en soorten, maar deze komen dan ook in ontelbare millioenen van individuen voor. De meest gewone behooren tot de Protococcon of oudste celvormen. Zij vermenigvuldigen zich door deeling; zoodra een cel op deze wijze er twee gevormd heeft, laten deze elkander los om afzonderlijk te gaan leven. ☒ Opgegeten te worden is in zee levensregel en voordat de Protococcon tot een geschikt voedsel voor haaien en andere groote visschen geworden zijn, moeten zij, als ik het zoo zeggen mag, tallooze malen opgegeten zijn. Ik bedoel natuurlijk, dat zij door zeer kleine diertjes worden gegeten, deze weer door grootere, die op hun beurt aan nog grootere tot voedsel strekken en zoo vervolgens.” ☒ 't Spreekt, dunkt ons, dus vanzelf, dat — als de hoeveelheid plankton onvoldoende

is — millioenen larven, half en heel volwassen visschen verloren moeten gaan. En zou deze vernietiging niet veel grooter zijn, dan die door den moordkuil? ☒ In elk geval, de Volendammer blijft bij zijn „kule” en betrekkelijk vaart hij er goed bij. Als de toestand zoo is als een drietal weken geleden — groote vangst en flinke prijzen — kan veel van de geleden schade ingehaald worden. 't Was toen druk op den havendijk, „de straat” van Volendam. Vracht-auto's reden af en aan om de haring weg te voeren. Uit de botters werd de visch onophoudelijk in manden naar boven gedragen. De scheepjes waren vaak maar enkele uren binnen om te lossen. Direct ging het er weer opnieuw op uit. Nacht en dag waren ze bij wijze van spreken in het touw. Er was nu wat te verdienen, de Volendammer zou die gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan. De stemming was nu niet down meer, zooals gedurende den laatsten tijd. Nu was er weer kans op de schulden af te betalen, misschien wat over te leggen voor minder gunstigen tijd. Nu kon er weer aan gedacht worden om de schuit te laten herstellen. ☒ Wel jammer voor het wakkere volkje, dat de goede tijd slechts kort geduurd heeft. Eén dag werd er zelfs f 1.50 per tal betaald (tal = 200 stuks). Een enkele botter maakte dan ook een besomming van f 300.- per week. Velen haalden de f 200. — Als men weet, dat elke botter slechts bevaren wordt door schipper en knecht, zal men begrijpen, dat op die manier de visscherij nog zoo slecht niet was. Natuurlijk was het in elk geval maar tijdelijk, maar mooi was het toch. 't Trof voor de visschers best, dat Duitschland juist kocht, nu de vangst zoo groot was. De gevangen visch werd in IJmuiden in ijs verpakt en zoo geëxporteerd. Een ijsfabriek is Volendam nog niet rijk! Voor de rest werkt het dorp meest voor Amsterdam. Een 80 à 90 venters brachten daar heel wat haring aan den man. ☒ In bakken met water wordt de haring gewasschen en zoo veel mogelijk van de schubben ontdaan. Dan worden ze bij twintig aan een rond latje geschoven — „gespeet” — en op die manier in den wind te drogen ge-

hangen. Gaan ze vervolgens nog even door den rook, dan zijn ze klaar om als versche bokking aan den man gebracht te worden. Het rooken gebeurt echter niet altijd. Winddroog schijnt voor Amsterdam ook reeds voldoende te zijn. ☼ Volendam heeft wel een 4-tal bokkingrookerijen, maar daaraan wordt toch niet zooveel gedaan als in de oostelijke plaatsen. Een groote stad als Amsterdam kan dan ook heel wat bakbokking gebruiken!

(Slot volgt).

R. H. HERWIG.

ONWETENSCHAPPELIJKE REISINDRUKKEN

8) (Slot).

door L. VERWEY.

IN onze plaids gerold sliepen we heerlijk tusschen de lakens met de kanten en de geborduurde kroon, wasschen kon niet, 't plafond dreigde ieder oogenblik naar benede te komen, buiten goot 't van den regen en 't weer beloofde weinig goeds voor de bestijging van den berg. Van zonsopgang was er dan ook geen sprake, maar prompt 7 uur stond Charlie voor ons. Hij wilde wel mee den berg op, zei hij, maar hij was er nooit geweest. Hij streed blijkbaar een zwaren strijd. Gastvrijheid angst hield hem terug. Hij bedacht iets. Hij zou Purpura gaan halen. Purpura kwam met zijn geweer, en samen ontbeten ze bij ons. Koffie, droog brood met schapenkaas en geitenmelk. Toen kreeg Charlie moed, ging even naar huis, kwam terug in sportcostuum, een langen jas, een Alpenstok, een shawl, drie maal om zijn hoofd en drie maal om zijn hals gewikkeld, daar bovenop een pet en zijn zwager bracht hij mee, die zou 't geweer van Purpura dragen en Charlie zou er mee schieten. Met de 7 togen we op weg. Eerst even naar den Oom van Purpura, die zulke lekkere likeur had. ☼ Likeur 's morgens om half 8 zijn wij niet gewend, maar weigeren ging niet en we hadden geen spijt. 't Heette Rosalia, was hard rose van kleur en smaakte heerlijk, naar kaneel. Wij dronken op de Siciliaansche gastvrijheid en op 'twelzijn van onze vrienden. De oom had geen vak. „Ricco, eh?” zei Charlie. Maar Purpura was beambte bij de telegraaf en nam vrijaf dien dag terwille van de gasten. ☼ Vrijheid-blijheid, is hier de leus. Eerst plukte hij nog mandarijnen in zijn tuin voor onderweg. Daarna schudden we den oom en de tante, en de burens, die intusschen weer bij drommen waren binnengekomen, de hand en gingen op weg. Bij elke bocht van den weg hield Charlie een toespraak. En gaf hoog op van zijn alpinisme, zijn sportieve dapperheid en zijn eersten bergtocht. Als we omkeken, zagen we Camarata in de zon beneden ons met de schaduwen van de wolken op de bergen er omheen; de toren van het Sarraceensche kasteel grijs tegen de blauwe lucht. 't Was een heerlijke wandeling en regen hadden we na 7 uur niet meer gehad. Er bloeiden irissen tusschen de steenen en de zwager van Charlie plukte bloemen voor de dames. Purpura, die blijkbaar de meeste ontwikkeling had, vertelde van de geschiedenis van Camarata en van den tijd, dat de twee baronnen er als hoofdperen leefden en een hooge betrekking bekleedden. Toen we bij den eersten topkwamen, liepen we in

de sneeuw en bombardeerden we den kleinen Charlie met sneeuwballen. Hij verschanste zich achter een prato, één van de kleine steenen huisjes, die men hier op elken berg heeft en waar de herder bij regenweer in gaat zitten. Na onzen zomer in Girgenti was deze wintertemperatuur iets heel ongewoons, maar we hadden er met onze kleeren op gerekend en bovendien waren we innerlijk verwarmd door de likeur van Purpura's Oom. Na nog een uur klimmen begon 't te stormen, een wervelwind en een sneeuwstorm, zoodat we elkaar op 2 M. afstand niet meer konden zien, en de sneeuw op sommige plaatsen 1 M. hoog lag. ☼ Arme Charlie was stil geworden. Hij was koud, had natte voeten en de dapperheid liet hem in den steek. Purpura en de heer D. zouden even om den hoek gaan zien, of 'tmogelijk was den tweeden top te bereiden. Ze waren onmiddellijk uit ons gezicht weg. 't Stormde geken. Ze waren onmogelijk te blijven staan. Ik vergeet weldig en we hadden moeite te blijven staan. Ik vergeet nooit 't gezicht van Charlie op dat oogenblik; al zijn animo was weg. „Purpura,” riep hij, „Purpura, viene, viene!”

Foto R. H. Herwig.

VOLENDAM. BETRAPT BIJ HET BUURPRAATJE.

dat oogenblik; al zijn animo was weg. „Purpura,” riep hij, „Purpura, viene, viene!” klemde zich aan een steen, prevelde: „Madonna, Madonna,” en huilde haast. Wij waren graag verder gegaan, maar we konden niet. Toen kwam Purpura en de Zwitser terug kwamen, oordeelden ze het 't best om in een „windloch” te wachten tot de sneeuwstorm voorbij was en 't dan nog eens te probeeren. Wij aten toen Purpura's mandarijnen, met de rest van onzen lunch uit Girgenti, verder het brood van Charlie en de schapenkaas. ☼! Daarna wilden we weer naar boven. Plotseling ontwikkelde Charlie een verbazende energie. Hij sprong op, nam zijn alpenstok, wandelde naar beneden en riep: „Descendiamo!” Tegenspreken hielp niet. De moed der wanhoop bezielde hem en we moesten mee. Hoe lager we kwamen, hoe dapperder hij werd. Maar zelfs toen de storm voorbij was en de zon weer scheen, weigerde hij mee te doen aan een tweede bestijgingsproef. Hij beloofde ons alle heerlijkheden van de stad, als we maar megingen. Eerst zou hij ons 't oude klooster laten zien. De kerk er van tenminste, want 't klooster was voor monniken, daar mochten geen dames in. ☼ Natuurlijk vulde de kerk zich onmiddellijk met mannen en jongens. Wij moesten de Madonna zien, een prachtige houten sculptuur uit de 16e eeuw. De kaarsen werden voor ons aangestoken, een gordijn weggeschoven en op een klein trapje voor het beeld mochten we twee aan twee kijken. Onder aan 't trapje hield Charlie de wacht en vertelde aan de rest van het gezelschap van zijn wonderbaarlijke avonturen boven op den berg. „Ik ben de redder van dit gezelschap”, zei hij, „zonder mij zouden ze hun dood in de sneeuw gevonden hebben, „coragosissimo sono sportivissimo!” Meewarig hoofdschuddend keken ze ons aan. Daarna wandelden we weer in optocht door de stad en deden „sightseeing”. Er was veel te zien. Purpura introduceerde ons in de kloosterschool, die in 't oude kasteel gevestigd was; stelde ons voor als rondreizende Engelschen, die belangstelden in het schoolwezen. ☼ Een lieftallige zuster, die ons te woord stond, veroverde stormenderhand aller harten, maar werd ijlings weggeroepen door de mère supérieure die ons rondleidde. Door een zijraam sprongen we op een binnenplaats vanwaar we bij den toren kwamen. ☼ Charlie, ondeugend, deed precies de mère supérieure na. Charlie kon

alles. Op den berg al had hij ons vermaakt met zijn tooneelvoorstellingen, kon door een kleine beweging van zijn hand of 't verschuiven van zijn bril en zijn pet iemand anders voorstellen en 't was altijd boeiend. Ook las hij onze karakters uit de lijnen van de hand en zei met scherpe intuïtie precies het juiste. ☼ Toen wij na al die wederwaardigheden terugkwamen in 't hotel, noodden wij uit dankbaarheid de heeren aan 't diner. Eerst gingen ze naar huis om zich te verkleeden. 't Sportcostuum werd uitgetrokken. Charlie kwam terug in 't zwart met lakschoenen, een nieuwe das en twee ringen aan de handen. Purpura en de zwager keurig, beide in 't zwart. Purpura had prachtige handen, zooals men veel hier in 't Zuiden ziet. De heeren brachten hun visitekaartjes mee. Charlie had 't zijne vast laten maken voor Amerika. Er stond op: mister Cjale B. En er boven met cursieve letters: Al piacere. 't Duurde even, voor de Italiaansch phonetische spelling van Charlie tot ons doordrong, maar gelukkig merkte niemand onze verbazing. 't Diner duurde drie uur. Van half 3 tot half 6. Wij aten soep van linzen, macaroni met fenkelgroen, een gebraden haan, mandarijnen uit Purpura'stuin en amandelen. En we dronken weer marsala. 't Was een onvergetelijk diner. Terwijl we aan tafel zaten, kwam er nog een heer binnen, introduceerde zich: „ik ben ingenieur, ik ben de oom van Palestina”. „Aangenaam! of hij dan maar mee at.” „Heel graag”. Daarna kwam Palestina met haar broer en een gitaar, op de sofa zat een onbekende, in de deur van de slaapkamer stond de kanselier, die zich vanwege de gastvrijheid van dien nacht onze beschermer voelde; op de fauteuils, drie groene leunstoelen, in een kring aan elkaar vast — un trio lichte Charlie ons in — zaten kinderen. Waar al die menschen vandaan kwamen weet ik eigenlijk niet, maar 't was alles vroolijk en opgewekt en wij kloven met ons allen aan de kippenbouten op aanraden van Charlie, die onze welgemanierde strijd met mes en vork zag. „De nieuwste manieren onder de aristocraten waren zoo”, zei hij. Hij zelf at de kop met de kam, en toen alles op was, speelde hij op zijn ocarina en gingen wij dansen. De heer D. met I., mevr. D. met Purpura en ik met den ingenieur. Zij dansten beeldig, vooral Palestina met haar broer. De ingenieur was zoiets als werkmans bij de waterleiding, maar alles grandezza. Hij ook gaf ons zijn visitekaartje en schreef er bij: „de Ingenieur E. L. biedt den Heeren reizigers uit Engeland en Holland zijn hoogachting aan, wenscht hun een voorspoedige terugreis toe en hoopt dat zij hier terug zullen komen in den zomer. Hij biedt hun zijn buitenhuis aan voor den tijd, die hun 't beste past en zij zullen hem dan welkom zijn.” ☼ Na 't bal moesten we aan de terugreis gaan denken. Algemeene droefenis. 't Programma voor den avond was al weer klaar, zeiden ze, en 't werd nog prettiger dan gisteren. Wij hadden 't gevoel, dat we niet meer konden en bovendien werd er in 't hotel in Girgenti op ons gewacht. Dus maakten we ons reisvaardig en vroegen om de rekening. Die was voor ons vieren samen, met al die diners en die wijn en koffie 123 Lire, verbluffend weinig. Alles stond apart; 2 pond macaroni, 2 bossen fenkel, 1 haan, 2 brooden, 2 pond amandelen en 't logies was extra. ☼ 't Afscheid was treffend. „Baccio la mano” riepen ze allemaal. Toen wandelden we weg; Purpura, de advocaat, de ingenieur en nog vele anderen gingen mee tot aan het eind van de stad. Prachtig was 't. Weer al de trappen af. 't Was nu mooi weer en alles zag er in de late middagverlichting weer heel anders uit. Met 't naderend afscheid voor oogen was Cjale stil dezen keer. Van geld heeft niemand gesproken, wel van de eer, die hun te beurt viel. ☼ Bij de laatste brug hielden wij stil. 't Was een plechtig oogenblik. Cjale hield zijn laatste toespraak, ging op zijn teenen staan en drukte

OP DEN DIJK BIJ VOLENDAM.

een hartelijken kus op elke wang van den heer D. Ons schudde hij de hand. Daarna ging hij terug en ze wuifden met zakdoeken, nog lang nadat we weg waren, en 't laatste wat wij hoorden, was 't „al piacere”! Onderweg viel de duisternis, en bij 't omkijken naar de stad zagen wij in de huizen de lichten die opgestoken werden. Van boven naar beneden werden de lichten veelvuldiger, en hoog boven alles was er een lichte streep aan de lucht en kwamen de sterren op. De stad zelf was niet meer te zien. Doodmoe, verbrand van de sneeuw en den wind, bewogen door zooveel hartelijkheid, en geamuseerd door zooveel humor kwamen we thuis en nog dagen daarna zullen we in onze ooren het: „Al piacere!” hooren...

HET MANSVOLK KIJKEND NAAR HET BINNENKOMEN DER BOTTERS.

zijn teenen staan en drukte

De poort der v.m. Infirmérie te Haarlem.

DEZE zeer monumentale, indrukwekkende poort staat aan de Kinderhuisvest die haar naam ontleent aan het voormalige Arme-Kinderhuis, eertijds gevestigd in het gebouw, dat tot voor eenigen tijd als infirmerie of gari-zoenshospitaal dienst deed. Thans is het gebouw ontruimd om er den Gemeentelijken Keuringsdienst en den Gemeentelijken Geneeskundigen dienst in te vestigen. Voor het Arme-Kinderhuis (sedert 1765 het Weeshuis genoemd) was het het Sint-Magdalenaklooster. De straat, welke langs het gebouw ligt, de Magdalenstraat, ontleent aan dat klooster haar naam. De poort is een oud-nieuw specimen van dien fleurigen baksteentrant, welke de oude Vlaamsche gebouwen vaak zoo suggestief maakt; zwaar en toch sierlijk tevens, en met mooie hardstenen motieven opgewerkt. Vooral het middenstuk met het Haarlemsche wapen is prachtig. Het gebouw zelf draagt zoo in- als uitwendig nog menig spoor van een zeer ouden bouwstijl, wat vooral het geval is met een voormalig kloostertorentje, dat nu tot schoorsteen verlaagd is S.

De berg der Bittersteenbron bij Peking.

MEN is nog geen dag in een hotel in China, of men hoort door vreemdeling en inboorling spreken van „jade”, waarvan bijna niemand in Holland heeft gehoord. In elk hotel worden de gasten aangeklampt door verkoo-pers, die u trachten voorwerpen en sieraden, vervaardigd van jade, te verkoopen. ☞ Wat mag de aantrekkingskracht zijn van deze steensoort, die in verschillende kleuren voorkomt, waarvan alleen de groene een Westerling op het eerste gezicht kan bekoren? Pas wanneer men langer in China is, begint men iets te begrijpen van de betoovering die voor een Chinees sinds eeuwen van jade uitgaat. ☞ Men is nog geen dag in Peking, of om u spreekt men vol bewondering van de „Tsjüan Sjan”, fountain of jade, bij de Westerbergen. En als men dan tracht uit de beschrijving zich een beeld te vormen van wat het wel mag zijn, dan wordt het maar steeds niet duidelijk.

☞ Ge moet dus niet van mij verwachten, dat het mij mogelijk zal zijn, u in de verste verte te doen gevoelen en begrijpen de schoonheid van den Berg der Bittersteenbron. Daarvoor zult ge nog eens zelf dit park moeten gaan zien, dat volgens de Chineezzen het mooiste is van de acht beroemde punten in en om Peking, van één waarvan ik u reeds sprak: „De ijsvogelkleurige rotsen bij de Nankou-pas.” ☞ Binnen den halfcirkelvormigen krans van bergen, die in het Noorden en Westen Peking omvat, ligt een effen vlakke, zoodat ge, per auto den weg inslaand naar het zomerpaleis, een vergezicht van twintig mijlen hebt tot aan den voet der bergen, waarvan de dichtstbijzijnde niet hooger is dan 450 M. ☞ Nauwelijks laten de boomen u eenige vrijheid van uitzicht, of ge merkt onmiddellijk voor de bergen eenige lage uitloopers, op een waarvan een witte pagode haar slanke

naald af doet steken tegen het grauw der bergen. Dat is „Jü Tsjüan Sjan”. Naderbij gekomen verliest gij haar tijdelijk uit het oog door het geboomte en de bodemwelingen van het Zomerpaleis. ☞ Achter het Zomerpaleis om en door een druk dorpje, ziet ge opeens het heuvelcomplex en ontdekt ge nog een tweede pagode, in de wandeling genaamd de „Siameesche Tempel”, omdat hij geïnspireerd heet op Siameesche kunst. (Eigenlijk is het een „stupa”). Een heldere beek stroomt langs den weg en wanneer we aan den ingang uitstappen, staan al dadelijk jongetjes klaar om u waterkers te verkoopen, in dit beekje gegroeid en waarop speciaal de Franschen uit Peking verzot zijn. ☞ We kunnen links of rechts inslaan. Maar ik stel u voor den weg rechts te nemen, omdat ik u brengen wil naar een weinig bezocht, maar toch merkwaardig punt. We volgen

den muur langs den oostvoet der heuvelrij, en ook hier vergezelt een helder beekje ons, terwijl af en toe nieuwe bronnen zich er bij voegen. En als het voorjaart, bloeien hier bij duizenden de Maartsche viooltjes, vol kleur en geur. ☞ Ik breng u naar den Siameeschen Tempel; zigzag den heuvel op, waarop hij staat. Hier en daar langs onzen weg zijn ruïnes van vervallen keizerlijke paviljoens, hier en daar ook ziet ge oopen uitstekende rotsen een diabolisch figuur uitgebeiteld. En voor ge het weet, staan we aan den ingang van een grot, welks wanden overdekt zijn met bizarre beelden. Niemand weet den oorsprong hiervan; vermoedelijk zijn zij echter door niet-Chineesche kunstenaars vervaardigd. Terzijde in een grot, is een Boeddhabeeeld gezeten op een altaar, terwijl in de wanden zelf, in het halfduister nauwelijks herkenbaar, nog andere, fijnere figuren zich afteekenen. ☞ Langs een wenteltrap, als een gang in de rotsen uitgehouwen, die gedeeltelijk is ingestort, komen wij uit aan den vervallen normalen ingangstrap van de pagode. ☞ Men kan ook buitenom deze plek bereiken, en zal dan een tweede met puin gevulde gang ontdekken, eveneens met beelden versierd. Hieruit blijkt dus dat vroeger pagode en grotten één tempelgeheel uitmaakten. ☞ De pagode zelf biedt niets bijzonders, is vervallen, lomp van vorm en massief en van pleisterwerk. ☞ Wij dalen nu aan de Noordzijde af, langs een nauwgebaand pad en moeten, beneden gekomen,

even zoeken. Hier is eveneens een grot, waarbij vroeger een tempelgebouw moet hebben gestaan, maar waarvan alleen de grondvesten over zijn. Hier staat op een verhooging een vierkant steenblok, waarin een z.g. lachende Boeddha met kinderfiguren omringd, van werkelijk groote kunstwaarde is uitgebeiteld. Achterin nog eenige figuren, volkomen uitgehouwen, in een nis, terwijl de wanden bedekt zijn met talrijke beelden. Jammer genoeg is een deel van den rotswand naar beneden gestort en verbrijzeld. Maar wat erger is, het puin heeft blijkbaar aan wandalen gediend om steenen te werpen naar alle aanwezige beelden, zoodat deze deels verminkt zijn. Sommigen beschuldigen dronken Europeesche bezoekers, soldaten der vreemde wachten in Peking, die er des Zondags gaan pierewaaien, van dit vernielingswerk; anderen beweren dat het Chineesche Christenen zijn, die in

Foto C. Steenbergh.

DE POORT DER V.M. INFIRMERIE TE HAARLEM,
NOG VROEGER HET ARME-KINDERHUIS.

deze beelden een afgoderij zouden zien; wij gelooven het eerste. ☞ Van hier gaan wij over en langs rijstvelden — daarom merkwaardig omdat hier het Noordelijkst rijst gekweekt wordt — naar een boomgroep, die ons wenkt aan den voet van den heuvel der groote pagode. We treffen verlaten tempelgebouwen in wat eens de rotstui was, een park in een park. Het is hier alles rust; alleen een oude wachter komt op u afgestrompeld in de hoop wat te verdienen. ☞ In dit land is alles kleur: een zeldzaam mooie blauwe hemel, waartegen een witte pagode zich afteekent, een grauwbriune berg. Onder de eeuwenoude boomen staat hier een eenzame zilverden met witgrauwe bast, de tempelmuren in keizerlijk rood, de bogen met witten band afgezet, een felgroen tegeldak, omboord met gouden band. ☞ Alles verlaten, met den stempel van verval. Maar voelt ge nu waarom dit park heet: „De Tuin der Vredige Klaarte”? ☞ Laat ons hier terzijde op den drempel van een ingestort paviljoen de lunch gebruiken, die wij hebben meegenomen. Op enkele meters voor ons rijst een slanke kleine pagode, door geboomte overschaduw, in tegels groen en geel opgebouwd, achtkantig en veelvuldig van verdieping, van voet tot top de wanden bedekt met tegels, elk versierd met het motief van een zittenden Boeddha, zoodat aldus — naar den trant, in het Oosten gebruikelijk — deze pagode, ter duizendvoudige eere Boeddha's is opgericht. Ook hier zijn dezelfde wandalen bezig geweest en is, tot zoover menschenhand reiken kan, telkens het hoofdje afgeslagen. En het is deze kleine pagode, die naar Chineesche opvatting, de schoonste is van de 10.000 (d.i. ontelbare) in en om Peking. Waarheen men gaat in China om kunstgewrochten te bewonderen, valt te constateeren, dat de vernielzucht van broodronken soldaten, curiodieven en het groeiende plebs, inbegrepen stelende toeristen, met snelle hand werkt; deze drie categorieën kunnen sinds den val der Monarchie hun lusten blijkbaar botvieren. ☞ Een driesprong geeft ons de keuze naar de pagode, op den hoogen top, rechtuit naar de hoofdbron, maar wij gaan nog eerst even rechts, waar een sierlijke marmeren pagode niet grooter dan die van tegels, zeven verdiepingen hoog rijst van een marmer blok in lotusvorm gebeeldhouwd, terwijl in den voet het golvenmotief verwerkt is. Aldus verzinnebeeldt zij den beschermgeest der bron. Van hieruit leidt een rotsig pad naar en langs de bron zelf. Een klein meer, met onder een zuchtje wind wuivende halmen, ligt in een bocht der heuvels, aan één zijde rijst een rotswand, waaruit een eeuwige stroom water welt, zoo rein, zoo klaar als geen water ter wereld. Het bevat juist genoeg chemische bestanddeelen om verrottingsprocessen tegen te gaan; toch groeien er waterplanten en leeft er fauna. ☞ In en duurzaam stroomende beken arme bronnenreeks dan ook van groote beteekenis zijn. Putten zijn er genoeg in de vlakke en in de bergen. Maar waar een bron is, hoe klein ook, daar is een tempel, of zooals hier een keizerlijk buiten. Het was, voorzoover wij weten, de Tartaarsche heerscher Ming Ch'ang (1193—1208), toen het Noorden met Peking door de Tartaren veroverd was, die het eerst de plaats tot lustslot koos, en dynastie op dynastie heeft er aan verfraaid, terwijl, wat wij nu zien, door K'ang Hsi is ontworpen. ☞ Dit water, een smalle beek slechts, werd reeds in de middeleeuwen naar Peking geleid om de Keizerlijke tuinen daar te drenken; dan stroomt het dwars door de stad om als open riool in het Legatiekwartier nog „Jade Canal” te heeten. In haar verval als stinksloot geeft men haar nog het ken-teeken mede van haar edele afkomst. ☞ In dit land van slechte hygiëne, met door duizenden jaren van overbevolking diep verontreinigden bodem, heeft het volk

DE BERG DER BITTERSTEENBRON.
UITZICHT VAN DE ROTS OP HET MEERTJE.

de reinheid van dit mineraalwater sinds lang geschat en gewaardeerd. De rijken lieten met hooge kosten vaatwerk vullen aan de bron. Helaas, nu staat naast het keizerlijk schuitenhuis, waar het keizerlijk jacht gezonken op den bodem ligt als in kristal omsloten, een fabriekje waar het water op flesschen getrokken wordt. Toch moeten wij erheen om vandaar uit nog een blik te werpen op het meertje en de rots. ☞ De wandeling is wel wat lang geweest, al hebben wij niet hoog geklommen. Gij hebt het beste deel gezien, wat de meesten nooit bezoeken. Indien gij jonge beenen hebt, en lust, zoo klim met mij nog even op den hoofdtop en, als gij den moed hebt, op zijn pagode met zeven verdiepingen. In dit deel van het park waar alle toeristen komen, wemelt het van gidsen, pakjesdragers. De wegen leiden altijd door het hof van een of ander verlaten lusthuisje of een nimmer bewoonden tempel. Deze zijn nu alle bevolkt, zelfs met z.g. priesters; men houdt er stelselmatig de deuren dicht en vraagt „kamsjoe”, den dagtoerist, die niet weet dat dit alles slechts comedie is, dateerend uit den allerlaatsten tijd, in verrukking brengend. Wij zijn boven, en daar ik al eens de pagode beklommen heb, gun ik u de pret om alleen nog hooger te klimmen. Het uitzicht aan den voet is ruimer, daar de kleine vensteropeningen van de pagode slechts brokken laten zien. ☞ Nu ziet gij duidelijk, hoe de Berg der Bittersteenbron in Noord-Zuidrichting ligt; ten Z.W. overziet gij den met tempels overdekte heuvel van het Zomerpaleis, zijn meer met de marmeren boot, het eiland, en in de heldere verte ziet gij Peking, waar de beschaving reeds zijn rookkolommen uitspuwt. Ten Noorden en Westen de z.g. „Westerbergen”, door de Engelschen smadelijk „Western Hills” gedoopt. ☞ Gij

JÜ TSJÜAN SJAN, DE BERG DER BITTERSTEENBRON.

ZILVERPOPULIER.

was gepleegd. Serles kwam er achter, dat jij de man was, die in de buurt inbrak, en hij beging de fout zich door jou in de kaart te laten kijken. Je hebt hem vermoord in de opwelling van het oogenblik, zoo stel ik het mij voor. Maar wat ik niet kan begrijpen is, waarom je van het begin af die diefstallen hebt gepleegd." „Dat mag de hemel weten," zei Cary met een korten lach. „Ik denk dat het jaloezie was. Dat bracht mij op het idee. Sedert de reorganisatie van de Centrale Recherche, was ik gedwongen mij met een plaatsje op den achtergrond te vergenoegen, terwijl jongeren, zooals jij, mij vooruitstreefden. Ik zeg je, nadat men eenmaal gewend is aan lof van iedereen, dan is het heel hard het daar zonder te moeten stellen. Ik geloof, dat het een manie van mij werd. Ik wilde de eerste zijn. Ik wilde aangewezen worden als de groote Cary, en de loftuigen van de pers waren eten en drinken voor mij. Klinkt een beetje kinderachtig van een volwassen man, hè? Maar het is de treurige waarheid. — Vreemd genoeg bleek mijn groote flinkheid de oorzaak van mijn ondergang. Mijn eigen geschiktheid maakte mij tot een dief en een — een moordenaar. Kijk, het ging op deze wijze — tracht mij te begrijpen. Ik was zulk een goed politiemann, dat ik deze heele buurt van misdadigers zuiverde en ze maakte tot een schrik van alle wetsovertreders — zooals ge weet. Ze werd een modelbuurt; er gebeurde nooit iets. Zij bezorgde mij mijn reputatie; maar reputaties duren niet lang in ons land. Men moet altijd zorgen iets nog beters te doen. — Toen de Centrale Recherche mij niet langer raadpleegde omtrent misdaden buiten mijn sectie, voelde ik mij verwaarloosd. Ik werd vergeten, terwijl de jongeren vooruitkwamen. Ik wilde iets doen — iets dat mijn naam weer voor het publiek zou brengen — doch ik had mijn taak al te goed volbracht. Misdadigers waren bevreesd binnen mijn rayon te komen. Ik kwam dus op het idee van deze inbraken. Iets nieuws, hé? Het zou voor mij zeer gemakkelijk zijn dat denkbeeld uit te voeren, want wie zou ooit Eerlijken John Cary verdenken? Ik kon een vermomming over mijn uniform dragen en ze uittrekken, als ik in het nauw gebracht werd. — Ik zeg je, dat het prachtig was — de wijze waarop ik Hayes en de rest voor den gek hield, door één hoek om te slaan en ze in volle uniform bij een volgenden hoek te ontmoeten. Dat was nog eens opwinding en vlugheid! Ge begrijpt dat ik geen juweelen verlangde te stelen of wat ik ook toevallig bemachtigde, maar ik nam altijd dingen van waarde weg, zoodat er veel

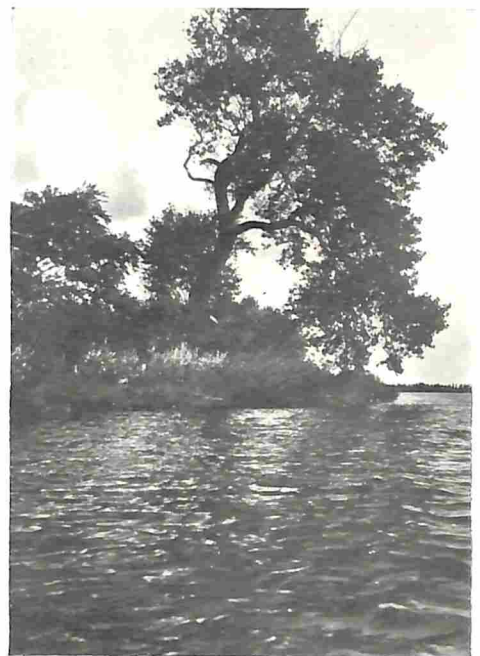
afdeed. . . ." Hij wees op hoed, overjas en baard. „Toen verscheen je in volle uniform, nadat de menigte bij elkaar was gekomen. Je droeg zeker altijd die vermomming over je uniform, he?" Cary knikte. „Ik rekende niet op de verschijning van Mr. Tynon of Warburton," zei hij, „ofschoon ik nog ontsnapt zou zijn zonder jou. Je moet al een tijdje geweten hebben dat ik de man met den puntbaard was." „Ja, sedert ik die duimafdrukken had gevonden. Ik wist dat de moord niet met voorbedachten rade

over gesproken werd; en om diezelfde reden bezocht ik alleen deftige huizen. Ik had geen aanleg voor misdadiger. Ik had geen geld noodig en ik had het plan eventueel al wat ik gestolen had terug te geven. Dat was een gedeelte van mijn plan. Ik zou natuurlijk den dief nooit pakken; maar ik zou doen alsof ik hem zocht; ik zou kunnen beweren, dat ik hem zoo bang gemaakt had, dat hij uit het land was gevlucht en dat ik hem had gedwongen zijn buit terug te geven. — Dat was mijn oorspronkelijk plan," vervolgde Cary. „Ik wilde niet meer dan twee of drie diefstallen plegen, want ik wist dat het gevaarlijk was als ik mijn idee te vaak uitvoerde. Maar toen ik eenmaal was begonnen, vond ik het onmogelijk binnen de perken te blijven. Misschien begreep ik voor den eersten keer in mijn leven de betoovering der misdaad. Ik vond evenveel behagen — en meer — in het misleiden der politie, als ik vroeger had in het jagen op misdadigers. Ik geloof dat ik alleen maar een veiligheidsklep noodig had voor mijn geestelijke energie, en daar ik den wettigen weg niet kon volgen, sloeg ik den onwettigen in. Stap voor stap kwam ik dieper in het moeras, want het gebeurt maar zelden dat iemand begint met de opzettelijke bedoeling een volmaakte schurk te zijn. — Werkelijk, tot het oogenblik waarop ik Serles doodde, beschouwde ik de heele zaak als een spelletje. Ik zag den ernst ervan niet in. Ik beschouwde mijzelf niet als een dief, want ik had niet gestolen om iets buit te maken en het was mijn plan het gestolene terug te geven. Ik was prachtig geslaagd, want de inbraken hadden de aandacht getrokken en mijn naam stond in alle kranten. Maar ik heb niet opgehouden toen de tijd was gekomen. De opwinding van het spel steeg mij naar het hoofd — en toen kwam die ontmoeting met Serles en ik begreep dat het ontdekken van mijn „spelletje" ondergang beteekende, eerloosheid en schande voor mijn gezin; eveneens een lange gevangenisstraf voor mijzelf." ☞ Cary zweeg en stak zijn sigaar weer op. Hij keerde zich naar Jimmie en vervolgde: „Jij weet natuurlijk wat er gebeurde, maar ik kan wel de heele geschiedenis vertellen terwille van Mr. Tynon, opdat zijn krant het uit de beste bron kan krijgen. Serles was een kwieke kerel, maar hij had zonder een buitengewoon toeval, een ongeluk,

CANADEESCHE POPULIER.

een vergeetachtigheid, nooit ertoe kunnen komen mij te verdenken. De brandkast, waarin hij zijn verzameling smaragden bewaarde, was opnieuw geschilderd en de verf was nog niet geheel droog op den avond dat ik daar een bezoek bracht. Daar het een ouderwetsch ding was, kostte het mij volstrekt geen moeite om achter de combinatie te komen. Het was een stomme fout van mij niet te zien dat de verf half droog was; maar het is een axioma dat de slimste misdadiger den een of anderen dag een groote vergissing begaat. Misschien was ik te haastig, of had mijn succes mij zorgeloos gemaakt. Hoe dan ook, ik liet een zeer duidelijken afdruk van mijn linkerduim op een kant van de brandkast. Er was slechts die eenige afdruk, duidelijk en onuitwischaar. Het spreekt van zelf dat ik toentertijd niet wist dat ik die

ZWARTE POPULIER.

domheid had gedaan. Ik had niet het flauwste vermoeden, dat ik een handelsmerk of visitekaartje had achtergelaten, dat onmiskenbaar was. Hoeveel misdadigers had ik al naar de gevangenis gezonden juist op zulk een bewijs! En dan te denken, dat ik door dezelfde fout erin zou loopen! Daarin steekt een moraal, Mr. Tynon, als u ze kunt vinden. — Nu, de volgende maal dat ik Serles bezocht, geloofde ik dat ik hem netjes voor den gek hield; maar hij was een geslepenere man dan ik had gedacht — er gebeurde iets, dat hoe onbeteekenend het ook leek, later voor mij in een geheel ander licht verscheen. Ik gooide bij ongeluk een fleschje met rooden inkt om. Wij hadden een lijst der gestolen smaragden doorgezien en toen ik naar een pen greep, gooide ik het fleschje om. Dat kleine voorval, heeren, kostte Mr. Serles het leven. Ik hoop dat u inziet, Mr. Tynon, welk een belangrijke rol toeval en kans in dit kleine drama hebben gespeeld.”

☒ Cary bleef een oogenblik peinzen en kauwde op zijn sigaar. Toen vervolgde hij: „Bij het omgooien van dien inkt, kreeg ik iets ervan aan mijn linkerhand en ik veegde het af aan een stuk zwaar linnen briefpapier. Op dat oogenblik zag ik dat ik hierdoor een prachtige afdruk van mijn linkerduim had gemaakt. Daar stond hij in scherp omljnd rood op het papier! U zult natuurlijk de beteekenis hiervan inzien; maar even natuurlijk is het, dat ik dit niet deed, want ik wist niets van den afdruk dien ik ook op de brandkast had achtergelaten. Ik zag niets van het gevaar voor mijzelf op dat stukje papier. Ik herinner mij zelfs, dat ik Mr. Serles' aandacht erop vestigde vóór ik het wegwerp. Ik maakte zelfs de opmerking, dat wij thans zulke afdrukken gebruikten bij het identificeeren van misdadigers en dat zij veel betrouwbaarder waren dan de Bertillon-methode, daar nooit twee vingerafdrukken gelijk waren. Ja, ik vestigde Mr. Serles' aandacht erop en veroorzaakte aldus mijn eigen ondergang. Stel u de ironie hiervan eens voor!” Hier sprak Jimmie voor den eersten keer. „Maar was op dien tijd Mr. Serles ook onbewust van dien duimafdruk op de brandkast? U moet dat Mr. Tynon ook duidelijk maken. Ik weet natuurlijk niet het tegendeel, maar het komt mij voor dat hij het niet geweten moet hebben”. „Ja, hij wist het niet,”

zei Cary, „anders zou hij met mij erover gesproken hebben. Hij ontdekte pas later dien duimafdruk. Die was aan den zijkant van de brandkast, waar niemand erop lette. Zelfs toen ik na den diefstal de brandkast onderzocht — zooals mijn plicht van mij eischte — merkte ik hem niet op. Misschien zag ik hem wel, maar hechtte er geen waarde aan, daar de verf toen droog was. — Wij zullen nu tot den avond van de misdaad terugkeeren, Mr. Tynon,” voegde hij erbij, mij toeknikkend. „Ik kwam om half zes aan het huis, werd door Evans binnengelaten en naar den salon gebracht, waar Mr. Serles zat. De butler liet ons alleen en sloot de deur. Serles was zichtbaar opgewonden, ofschoon hij het trachtte te verbergen; en hij bleef mij aanzien op een zeer slinksche, bijzondere manier. In plaats van de zaak te bespreken, waarvoor ik was gekomen, bracht hij het gesprek op vingerafdrukken; en hij liet mij herhalen, dat geen twee in vele duizenden gelijk waren. „Dan”, zei hij, „zouden wij — indien de dief, die mijn brandkast heeft bestolen, zonder dat hij het wist een duimafdruk had achtergelaten — een onfeilbare methode hebben om hem

te identificeeren?” „Ja,” erkende ik, „gesteld natuurlijk dat wij den afdruk kunnen identificeeren als den *zijn*. Wij hebben de vingerafdrukken van iederen bekenden misdadiger gefotografeerd en geregistreerd in het Centraal bureau.” ☒ Ik sprak luchtig, maar zijn vraag en bovenal zijn optreden, deed mijn argwaan ontwaken, ofschoon ik mijn best deed dat te verbergen. „Hoe komt u daartoe?” vroeg ik. „Metaal bewaart geen afdrukken”. Zelfs toen zag ik geen reden om mij ongerust te maken. „Ik weet dat metaal geen afdrukken bewaart,” antwoordde hij, met een onverschilligheid, die ik wist dat geveinsd was. „Ik dacht juist: stel eens dat ik het geluk had gehad die brandkast opnieuw te laten schilderen en dat de verf nog niet geheel droog was op den nacht van den diefstal. En stel dat de dief zoo vriendelijk was geweest een vingerafdruk achter te laten, he? Het spreekt vanzelf dat dit slechts een veronderstelling is, maar uw wijzen op die onfeilbare methode van identificatie bracht vermoedelijk dat idee in mijn hoofd.”

☒ Oogenblikkelijk zag ik, dat hij mij volkomen in zijn macht had. Ik wist op dat oogenblik dat het geen veronderstelling was, maar een feit; dat hij de brandkast opnieuw had laten schilderen; dat ik mijn duimafdruk had achtergelaten. Ik wist het zoo zeker alsof ik het had gezien. Niet alleen dat, maar ik wist dat hij dien vingerafdruk had gevonden — misschien pas dien morgen — en hem had vergeleken met dien anderen, welken ik met rooden inkt had gemaakt. Ik wist, dat hij overtuigd was van mijn schuld, maar aarzelde om openlijk een man van mijn beroep en reputatie van de misdaad te beschuldigen. De waarheid had hem verschrikt, zooals heel natuurlijk is. Ik handelde naar de opwelling van het oogenblik, want ik verkeerde in een paniekstemming. Ik speelde komedie en wachtte tot Serles mij den rug toekeerde; toen greep ik hem bij zijn keel. Ik geloof niet, dat ik het plan had hem te vermoorden. Ik had een vaag idee om hem te bedreigen; om hem te doen zweren het stilzwijgen te bewaren. Maar hij vocht als een wilde kat en begon te schreeuwen — toen moest ik vaster toegrijpen. Hij zakte in elkaar in mijn armen, het schuim kwam op zijn lippen. Ik had een moord begaan. . . . Ik wist, dat Serles amateurfotograaf was en hij had ongetwijfeld als voorzorgsmaatregel

foto's gemaakt van den duimafdruk; ik doorzocht dus zijn kleeven en vond een negatief. Hij had de afdrukken afzonderlijk genomen en ze op één plaat overgebracht. Daar waren zij, naast elkaar en sprekend op elkander gelijkend — bewijs genoeg om mij naar de gevangenis te sturen. Ik kon geen afdrukken ervan vinden, ofschoon ik zijn lessenaar doorzocht. Waarschijnlijk had hij geen tijd gehad om ze te maken. Weldra hoorde ik Evans de hal doorkomen en ik wist, dat het tijd was om aan zelfbehoud te denken. Die gedachte kalmeerde mij, bracht mijn denkvermogen aan het werk. Ik wil u doen begrijpen dat ik in het eerst geen weldoordacht plan had, want ik had niet den tijd er een te bedenken. Wat nu volgde was het resultaat van het toeval, door mij aangevuld, zoodra ik zag hoe de zaak liep. ☒ Mijn eerste gedachte was het bewijs van de misdaad te verbergen en dus tilde ik Serles op, zette hem in den stoel bij het vuur, waar hij gevonden werd. Toen nam ik het groote, Japansche scherm van den anderen kant van den haard en plaatste het voor den stoel — in een halven cirkel.

(Slot volgt).

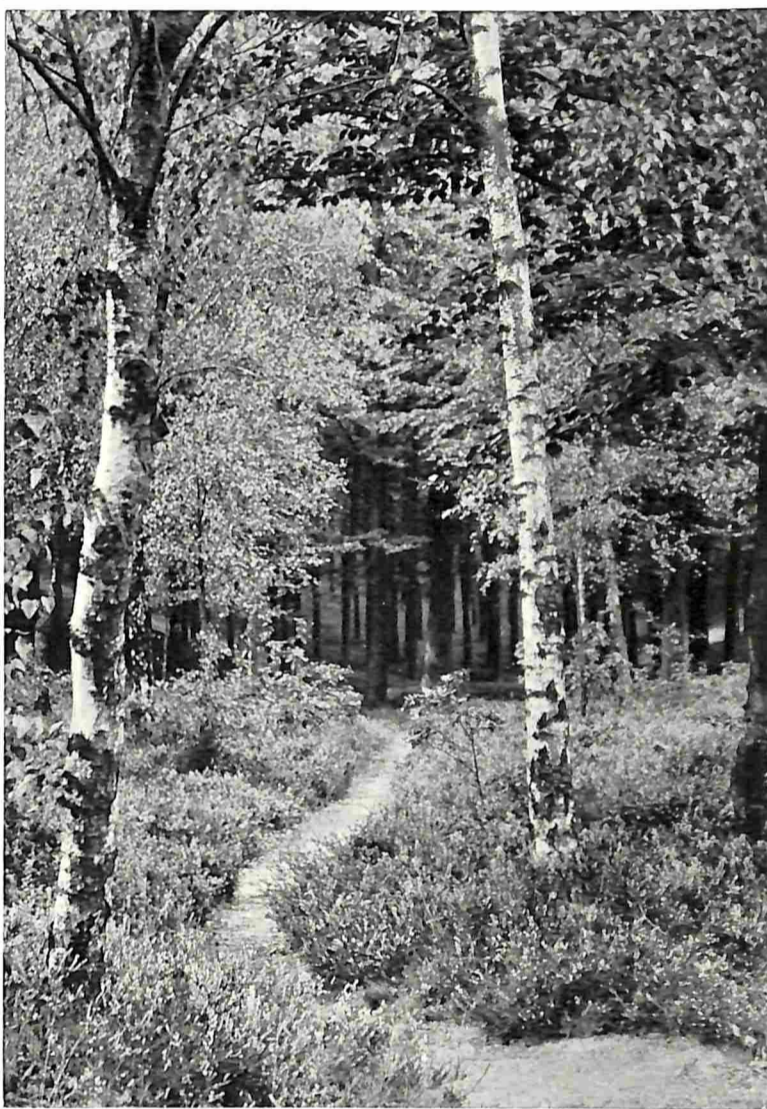

Foto Sandijck

BERKEN EN HEI AAN DEN ZIJNGANG VAN
MARIËNDAAL BIJ ARNHEM.